

SMRTNA OZLJEDA GRAĐEVINSKOG RADNIKA

Prilikom obavljanja poslova čišćenja gradilišta i pripreme oplatne građe za transport, na drugoj etaži zgrade u izgradnji poginuo je radnik A.A. zaposlen kod poslodavca X.X. Analiza ovog događaja temelji se na nalazu nadležnog inspektora rada za nadzor u području zaštite na radu, Državnog inspektorata, koji je obavio očevid na mjestu događaja i poduzeo propisane inspekcijske mjere kako bi se spriječilo ponavljanje ovakvog ili sličnog događaja.

OPIS DOGAĐAJA

Poslodavac X.X. rasporedio je građevinskog radnika A.A. na poslove čišćenja gradilišta, pripreme oplatne građe za transport. Navedeni radnik obavljao je poslove na drugoj etaži građevine u izgradnji te je slagao drvenu građu na balkon, na kojem nije bila postavljena zaštitna ograda. U jednom trenutku, iz neutvrđenih razloga jer je radio sam, radnik A.A. pao je s balkona na tlo, s visine cca 6 m te je zbog višestrukih ozljeda preminuo.

Radovima na visini smatraju se svi radovi koji se izvode na mjestima rada 100 cm višim od tla i pri kojima postoji opasnost od pada s visine u dubinu. Također, radovi koji se izvode na visini većoj od 3,00 m u odnosu na okolni teren na koji radnik može pasti, pod uvjetom da se primjenom

osnovnih pravila zaštite na radu pad ne može spriječiti, poslovi su s posebnim uvjetima rada. Kada govorimo o gradilištima, to su poslovi na krovovima objekata, skelama, toranjskoj dizalici i sl. Poslove na visini (većoj od 3 m) mogu obavljati samo oni radnici koji ispunjavaju posebne uvjete, tj. oni koji nemaju zdravstvene nedostatke zbog kojih ne bi mogli sigurno izvoditi pokrete potrebne pri radu na visini. Poslovima s posebnim uvjetima rada koji se izvode na visini smatraju se i oni koji se samo povremeno izvode na visini 3 metra većoj od okolnog terena. Izbor načina zaštite od pada s visine ili u dubinu ovisi o vrsti radova, mjestu izvođenja radova i o drugim okolnostima.

Slika 1. Mjesto događaja

Slika 2. Mjesto rada

PROVEDBA PROPISA ZAŠTITE NA RADU

Poslodavac je obavezan organizirati i provoditi zaštitu na radu, vodeći pri tome računa o prevenciji rizika te obavještanju, osposobljavanju, organizaciji i sredstvima.

Uzimajući u obzir poslove i njihovu prirodu, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 18. Zakona o zaštiti na radu (N.N., br. 71/14., 118/14., 94/18. i 96/18.; u daljnjem tekstu: ZZR), procjenjivati rizike za život i zdravlje radnika i osoba na radu, osobito u odnosu na sredstva rada, zbog sprečavanja ili smanjenja rizika. Nadalje, obavezan je na temelju procjene rizika primjenjivati pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirati i provoditi radne i proizvodne postupke odnosno metode te poduzimati druge aktivnosti za sprečavanje i smanjenje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu.

Procjena rizika se, u skladu s odredbom članka 2. Pravilnika o izradi procjene rizika (N.N., br. 112/14. i 129/19.), provodi za sve poslove koje za njega obavljaju radnici i osobe na radu (poslove čišćenja gradilišta, pripreme oplatne građe za transport na mjestima rada gdje postoji opasnost od pada s visine) te mora odgovarati postojećim opasnostima, štetnostima i naporima. Postupak se sastoji od prikupljanja podataka na mjestu rada, analize i procjene prikupljenih podataka što uključuje: utvrđivanje opasnosti, štetnosti i napora, procjenjivanje opasnosti, štetnosti i napora te utvrđivanje mjera za uklanjanje odnosno smanjivanje opasnosti, štetnosti odnosno napora. Uz navedeno, pri procjenjivanju rizika moraju se uvažiti provedbeni propisi iz zaštite na radu (Pravilnik o zaštiti na radu na privremenim gradilištima, Pravilnik o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme).

Dalje, poslodavac je obavezan, u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, na temelju procjene rizika, osposobiti radnika za rad na siguran način, obavijestiti ga o svim činjenicama i okolnostima koje utječu ili bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje (o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), objasniti mu i osposobiti ga za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procjenom rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom te u slučaju promjene, odnosno pojave novih rizika, neovisno o tome je li s tim u vezi već izmijenio ili dopunio procjenu rizika. Osposobljavanje radnika provodi se, u skladu s odredbama Pravilnika o osposobljavanju iz zaštite na radu i polaganju stručnog ispita (N.N., br. 112/14.), prema programu osposobljavanja koji se mora temeljiti na procjeni rizika, mora obuhvatiti sve opasnosti, štetnosti odnosno napore utvrđene procjenom rizika te načine otklanjanja i treba sadržavati popis pisanih uputa za rad na siguran način za sve poslove koje radnik obavlja.

Svi radnici moraju se, u skladu s odredbom čl. 32. st. 1. i 4. ZZR-a, obavijestiti o svim rizicima i promjenama koje bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika te im se pisanim uputama mora osigurati provedba radnog postupka u skladu s pravilima zaštite na radu, a poslodavac je obavezan osigurati da pristup mjestima rada na kojima se obavljaju poslovi s posebnim uvjetima rada imaju samo radnici koji su dobili pisane upute

za rad na siguran način i osobnu zaštitnu opremu čija obvezna uporaba proizlazi iz procjene rizika.

Poslodavac mora osigurati da mjesta rada koja se koriste u svakom trenutku budu sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju, u skladu s pravilima zaštite na radu i odredbom članka 41. ZZR-a te osigurati i fizički spriječiti pad s visine, odnosno ograditi mjesta rada na visini s dovoljno čvrstim i visokim ogradama koje imaju najmanje podni rubni zaštitni dio, središnji dio i rukohvat ili na drugi siguran način u skladu s odredbama Pravilnika o zaštiti na radu na privremenim gradilištima (N.N., br. 48/18.; u daljnjem u tekstu: Pravilnik). U skladu s odredbama članka 7. Pravilnika, zbog sigurnosti i zaštite zdravlja na gradilištu poslodavci su obvezni primijeniti načela utvrđena u članku 6. navedenog Pravilnika i poduzeti mjere koje su u skladu s minimalnim zahtjevima propisanim u Dodatku V., a koji je sastavni dio ovoga Pravilnika, i postupati prema uputama koordinatora zaštite na radu. U Dodatku V, Minimalni zahtjevi za sigurnost i zdravlje na gradilištu, Dio B, posebni minimalni zahtjevi za mjesta rada na gradilištu, Odjeljak II, Vanjska mjesta rada na gradilištu, u točki 5., Padovi s visine, pod točkom 5.1. navodi se da se padovi s visine moraju fizički spriječiti ograđivanjem svih mjesta rada na visini dovoljno čvrstim i visokim ogradama koje imaju najmanje podni rubni zaštitni dio, središnji dio i rukohvat ili na drugi siguran način. Na visini većoj od 1 m iznad tla ili poda, visina zaštitne ograde ne smije biti manja od 1,0 m. Ako zbog prirode posla uporaba takve opreme nije moguća, moraju se osigurati prikladni načini pristupa i moraju se koristiti sigurnosni pojasevi ili drugi sigurnosni načini vezivanja. Osim zahtjeva pod točkom 5. primjenjuju se i odgovarajući zahtjevi Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme (N.N., br. 18/17.)

Radnicima treba osigurati osobnu zaštitnu opremu (Osobnu zaštitnu opremu za sprečavanje ili zaustavljanje pada s visine), u skladu s odredbom čl. 41. st. 5. ZZR-a, u slučaju kada organizacijskim mjerama, odnosno osnovnim pravilima zaštite na radu nije moguće otkloniti ili u dovoljnoj mjeri ograničiti rizike za sigurnost i zdravlje radnika a koju određuje na temelju procjene rizika i odredbama Pravilnik o uporabi osobne zaštitne opreme (N.N., br. 5/21.).

Isto tako, poslodavac mora, u skladu s odredbama članka 9. Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme (N.N., br. 18/17.), radnike upozoriti na opasnosti kojima su izloženi, radnu opremu koja se nalazi u radnom prostoru i na sve promjene koje na nju utječu, u mjeri u kojoj utječu na radnu opremu koja se nalazi u njihovom neposrednom radnom okruženju, čak i ako je izravno ne upotrebljavaju i mora osigurati odgovarajuće obavijesti i, ako je potrebno, pisane upute za radnu opremu koju koristi pri radu. Ako se, u skladu sa člankom 4. navedenog Pravilnika, privremeni rad na visini ne može izvršiti sigurno i u prikladnim ergonomskim uvjetima s odgovarajuće površine, mora se odabrati radna oprema koja je najprikladnija za osiguranje i očuvanje sigurnih radnih uvjeta.

Na temelju utvrđenih činjenica u postupku procjenjivanja rizika, za poslove čišćenja gradilišta, pripreme oplatne građe za transport na mjestima rada gdje postoji opasnost od pada s visine, poslodavac je obvezan, u skladu s odredbama članka 44. ZZR-a, planirati, pripremati i provoditi radne postupke te razraditi i primjenjivati tehnologiju rada tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika. Pri tome poslodavac treba uvažavati najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima i obvezan je osigurati da samo radnici koji su dobili odgovarajuće upute smiju imati pristup mjestima na kojima postoji ozbiljna i specifična opasnost.

POVREDA PROPISA

Očevid navedenog događaja obavio je inspektor rada za nadzor u području zaštite na radu u suradnji s djelatnicima policije. Inspekcijskim nadzorom utvrđene su bitne činjenice o mjestu događaja kao i nedostaci koji su pridonijeli stradanju radnika. Poslodavac X.X. počinio je niz povreda propisa iz područja zaštite na radu, od kojih navodimo sljedeće:

1. Nije, na temelju procjene rizika, primijenio pravila zaštite na radu, preventivne mjere, organizirao i provodio radne i proizvodne postupke, odnosno metode te poduzimao druge aktivnosti za sprječavanje i smanjenje

nje izloženosti radnika utvrđenim rizicima, kako bi otklonio ili sveo na najmanju moguću mjeru vjerojatnost nastanka ozljede na radu.

2. Nije osposobio radnika A.A. u skladu s odredbama članka 27. ZZR-a, odnosno nije ga obavijestio o svim činjenicama i okolnostima koje bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika (o organizaciji rada, rizicima i načinu izvođenja radnih postupaka i sl.), i nije ga osposobio za praktičnu primjenu mjera zaštite na radu koje je dužan primjenjivati tijekom rada u skladu s procenom rizika kojima je izložen na radu i u vezi s radom.
3. Nije, u skladu s odredbom čl. 32. st. 1. i 4. ZZR-a, obavijestio radnika o svim rizicima i promjenama koje bi mogle utjecati na sigurnost i zdravlje radnika, nije osigurao provedbu radnog postupka u skladu s pravilima zaštite na radu, i nije osigurao da pristup mjestima rada na kojima se obavljaju poslovi s posebnim uvjetima rada imaju samo radnici koji su dobili pisane upute za rad na siguran način i osobnu zaštitnu opremu čija obavezna uporaba proizlazi iz procjene rizika.
4. Poslodavac nije osigurao da mjesta rada koja se koriste u svakom trenutku budu sigurna, održavana, prilagođena za rad i u ispravnom stanju, u skladu s pravilima zaštite na radu i odredbom članka 41. ZZR-a, zato jer nije osigurao i fizički spriječio pad s visine, odnosno nije ogradio mjesta rada na visini s dovoljno čvrstim i visokim ogradama koje imaju najmanje podni rubni zaštitni dio, središnji dio i rukohvat ili na drugi siguran način u skladu s odredbama Pravilnika o zaštiti na radu na privremenim gradilištima (N.N., br. 48/18.; u daljnjem u tekstu: Pravilnik).
5. Nije primijenio načela utvrđena u članku 6. Pravilnika o zaštiti na radu na privremenim gradilištima i poduzeo mjere koje su u skladu s minimalnim zahtjevima propisane u Dodatku V., Minimalni zahtjevi za sigurnost i zdravlje na gradilištu, Dio B, posebni minimalni zahtjevi za mjesta rada na gradilištu, Odjeljak II, Vanjska mjesta rada na gradilištu, točka 5., Padovi s visine, točka

5.1., u kojima se navodi da se padovi s visine moraju fizički spriječiti ograđivanjem svih mjesta rada na visini dovoljno čvrstim i visokim ogradama koje imaju najmanje podni rubni zaštitni dio, središnji dio i rukohvat ili ako zbog prirode posla uporaba takve opreme nije moguća, moraju se osigurati prikladni načini pristupa i moraju se koristiti sigurnosni pojasevi ili drugi sigurnosni načini vezivanja, u skladu s odredbama Pravilnika o zaštiti na radu pri uporabi radne opreme (N.N., br. 18/17.).

6. Nije osigurao radnicima osobnu zaštitnu opremu (osobnu zaštitnu opremu za sprečavanje ili zaustavljanje pada s visine), u skladu s odredbom čl. 41. st. 5. ZZR-a, u slučaju kada organizacijskim mjerama, odnosno osnovnim pravilima zaštite na radu nije moguće otkloniti ili u dovoljnoj mjeri ograničiti rizike za sigurnost i zdravlje radnika a koju određuje na temelju procjene rizika, uputama i odredbama Pravilnika o uporabi osobne zaštitne opreme.
7. Nije planirao, pripremio i provodio radne postupke tako da ne ugrožava sigurnost i zdravlje radnika, uvažavajući pri tome najvišu moguću razinu zaštite od rizika na radu i u vezi s radom, a u skladu s pravilima zaštite na radu i drugim propisima, u skladu s odredbama čl. 44. ZZR-a.

PODUZETE INSPEKCIJSKE MJERE

Tijekom očevida inspektor rada je na temelju ovlasti iz odredbe čl. 70. st. 1. Zakona o Državnom inspektoratu (N.N., br. 115/18. i 117/21., u daljnjem tekstu: ZDI), kojom je propisano da se u slučaju utvrđene nezakonitosti izriče, odnosno određuje odgovarajuća upravna mjera, donio usmeno rješenje upisano u zapisnik o inspekcijском nadzoru, kojim je poslodavcu:

- u skladu s odredbom članka 91. stavak 1. podstavak 2. ZZR-a, na vrijeme dok se ne otkloni utvrđeni nedostatak, zabranio obavljanje radnih postupaka, poslova čišćenja gradilišta, pripreme oplatne građe za transport na mjestima rada gdje postoji opasnost od pada s visine protivno ZZR-u, drugim propisima, bez propisane osobne zaštitne opreme,

- u skladu s odredbom članka 92. stavak 1. podstavak 2. ZZR-a, naredio da u određenom roku provjeri osposobljenost zatečenih radnika koji su obavljali poslove na mjestima rada gdje postoji opasnost od pada s visine,
- zbog počinjenja prekršaja opisanog u odredbi čl. 98. stavak 1. podstavak 3. ZZR-a, nadležni inspektor izrekao novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja poslodavcu X.X., i odgovornoj osobi, jer nisu osigurali da pristup mjestima rada na kojim se obavljaju poslovi s posebnim uvjetima rada imaju samo radnici koji su

dobili pisane upute za rad na siguran način i osobnu zaštitnu opremu.

Na temelju odredbi članka 74. ZDI-a, inspektor rada je po službenoj dužnosti podnio kaznenu prijavu nadležnom Općinskom državnom odvjetništvu protiv odgovorne osobe poslodavca X.X., zbog osnovane sumnje da je počinio teško kazneno djelo jer je pri izvođenju radova postupao protivno propisima izazvao opasnost za život ili tijelo ljudi, opisano u odredbama članka 221. stavak 1. i 2., u vezi sa člankom 222. stavak 4., Kaznenog zakona (N.N., br. 125/11., 144/12., 56/15., 61/15., 101/17., 118/18., 126/19. i 84/21.).

*Goran Beroš, dipl. ing. stroj.
Državni inspektorat, Zagreb*